

Peter Piščanek

DRUG BOZONČA – IDEALNA RADNA SNAGA

Pre odlaska na posao, u trenutku kad se oprašta od svojih najbližih, drug Bozonča ima najbolju priliku da ponovo shvati i sam sebi obeća da mora da bude na poslu pažljiv i oprezan, kako bi se mogao vratiti zdrav i zadovoljan.

Na posao odlazi odmoran i dobrog raspoloženja. Na široko nasmejanim usnama uvek mu je razigrana pesma. Svetle oči mu sijaju na jednostavnom, dobroćudnom licu. Toplo je obučen i sit. Sa sobom nosi samo ono što mu treba za rad. Drug Bozonča je zaposlen kao starter postrojenja u velikom hemijskom kombinatu.

Na posao dolazi među prvima, ako ne i prvi. Zbog toga uvek stigne da u kiosku pored fabričke kapije kupi novine. Najviše čita *Dnevnik* i *Sport*.

Fudbal se drugu Bozonči dopada, zabavlja ga, ali nikad sa tim ne preteruje. Navija za *Inter Slovnafit Bratislava*. Ponekad nedeljom obuče pulover i sako, namaže kosu i krene na utakmicu.

Do posla i nazad drug Bozonča uvek bira najkraću, no najbezbedniju trasu. Dok je koristio javno prevozno sredstvo (voz, autobus, tramvaj) dolazio je na stanicu na vreme. Često je ustajao sat-dva ranije i onda odlučno sedeo u hladnoj čekaonici. Nikad nije uskakao u voz u pokretu. Za vreme prevoza se ponašao kako priliči svesnom građaninu. Nakon petnaest godina strpljivog čekanja, drug Bozonča je konačno dobio društveni stan u blizini hemijskog kombinata i počeo je da koristi novo prevozno sredstvo, bicikl.

Drug Bozonča vozi bicikl obazrivo, pre svega na okukama i raskrsnicama. Prema ostalim učesnicima saobraćaja je pažljiv. Pre svake vožnje stavi na desnu nogavicu štipaljku.

Svoj bicikl drug Bozonča održava u redu. Redovno ga briše i podmazuje. Gume svakodnevno pumpa. Prilikom povratka sa druge smene uključi dinamo i osvetljava put. Razumljivo, prilagodi tome i brzinu vožnje, mada treba dodati da nikad ne vozi prebrzo.

Drug Bozonča zna da je lična higijena znak svesnog, dakle i kulturnog čoveka. Zato stalno održava svoje radno odelo i obuću u redu i čisto. Čišćenje i održavanje ličnih radnih zaštitnih sredstava morala je da obezbedi firma, hemijski kombinat, ali odgovorna lica boli kita. Drug Bozonča je pljunuo u šake i sam prionuo na posao.

Pre jela i nakon upotrebe vecea drug Bozonča pere ruke i lice. Nakon posla često i čitavo telo. Pošto s posla odlazi biciklom ne smatra tuširanje na poslu, za razliku od većine kolega, za uzaludno. U svakom slučaju se ne zagaravi od čađi toliko kao ostali, koji udaljenost između radionice i portirnice savladaju peške.

Zube drug Bozonča takođe održava. Redovno ih čisti, pa ga zbog toga nikad nisu boleli. Ima dvadeset osam zuba. Umnjaci mu nikad nisu porasli. Pošto mu to ne izgleda normalno, ovu činjenicu pred svima skriva.

Drug Bozonča se nikad ne pere benzinom ili sintetičkim rastvorima. Smatra da je to jako opasno. Uvek se plašio raka. Zato uvek kad udahne isparenja sumporne kiseline neizostavno popije 1 dcl mleka. Ovako dnevno konzumira i dve-tri litre ukusnog i zdravog mleka direktno iz mekog pakovanja. Ima dobar osećaj da, za razliku od svojih apatičnih kolega, radi nešto u korist svog zdravlja.

Iz istog razloga drug Bozonča ne puši. Takođe izbegava zadimljenu sredinu. Često je bio u prilici da vidi kako čelije čula mirisa uništene nikotinom i katranom od cigareta nisu u stanju na vreme da reaguju na primer kod curenja cijanovodonika ili živinih isparenja, do kojeg dolazi nekoliko puta na dan, pa tako ne upozoravaju svog vlasnika da treba staviti aparat za disanje ili masku. Nbrojano puta se desilo da je drug Bozonča već odavno mirno sedeo s gas-maskom na licu u propisanom položaju (tj. leđima okrenut pretpostavljenom epicentru moguće eksplozije s glavom među nogama), dok su se njegovi saradnici valjali po podu i popresavijani kao zmiye gubili dah.

U sanitarnim čvorovima (umivaone, tuškabine, nužnici i slično) drug Bozonča održava red i čistoću. Ne oštećuje ove važne fabričke institucije. Ipak su oni namenjeni za zaštitu njegovog zdravlja i zdravlja njegovih kolega. Takođe mu nije nepoznato da su čistoća i red na radnom mestu važan preduslov bezbednosti posla. Vodi računa da radionica u kojoj radi govori u prilog njegovog kulturnog nivoa. Svesno ukrašava svoje radno mesto ne bi li to bila sredina u kojoj se može još bolje, prijatnije, ali i bezbednije raditi. Pre nego što drug Bozonča napusti radno mesto, dovede ga do savršenog reda. Lična zaštitna sredstva drug Bozonča koristi uvek i svugde gde su propisana i gde ga štite od povreda i profesionalnih bolesti. Postupa sa njima pažljivo. Svestan je toga da su već mnogima sačuvala zdravlje, štaviše i život. A taj je, kako se kaže, to najdragocenije što imamo.

Na poslu najpre razmisli, pa onda dela. Svu svoju pažnju usmerava na posao koji obavlja. Nikad i nikome ne dozvoljava da ga uznemirava. Kolege ga dobroćudno nazivaju „Emil robot“.

Drug Bozonča je uvek priseban. Strpljiv je i izbegava svađe i kavge. Na poslu se ne šali neumesno i ne pravi viceve. Delimično zato što je disciplinovan, delimično zato što nije duhovit. Ozbiljan je. Vicevima koje su pričale kolege ispočetka se nije smejao, jer ih nije razumeo. Kasnije ih je potpuno prestao slušati i radi svoj posao. Ponekad za vreme pauze i on kaže poneki vic koji je čuo na televiziji u zabavnoj seriji „Duhovitiji pobeđuje“, i odmah ga svima i objasni.

Aktivnosti koje nemaju veze sa poslom u firmi (tezge i slično) drug Bozonča ne primenjuje. Ako drug Bozonča primeti požar, on ga ugasi. Ako to nije u stanju da uradi sam, odmah pozove pomoć.

Pre, niti tokom radnog vremena drug Bozonča ne konzumira alkoholna pića. Niti ih donosi na radno mesto. Ako mu odrede radnika na kome se primećuju znaci alkoholisanosti, on odbije da radi sa njim i upozori o njegovom stanju nadređenog. To je veoma težak i odgovoran posao, pošto nikog od prisutnih u radionici nije moguće s mirnom savešću označiti kao potpuno treznog.

Radno mesto nije mesto za proslave. Zato ih drug Bozonča nikad ne organizuje, niti na njima učestvuje. Bilo bi to svakako protivno bezbednosnim propisima.

Među kolegama je poštovan i omiljen.

Drug Bozonča je srednjeg stasa, ima ozbiljno lice pravilnih crta koje sa obe strane uokviruju moderni zulufi. Kosu ima tamniju, oči sive, ali opet ne baš jako. U mladosti je trenirao, no nikad u tome nije preterivao. Kao učenik i šegrt je postizao prosečne, pre bolje nego loše rezultate.

Jedini poseban znak raspoznavanja druga Bozonče (osim pomenutih zulufa) su malo povećane ruke i omanja glava u odnosu na ostatak tela. Drug Bozonča izgleda upravo kao idealna radna snaga sa prvomajskih plakata, sa oštro i četvrtasto krojenom bradom i jasnim očima, punim energije i radnog elana.

I njegova žena, drugarica Bozonča, izgleda kao idealna radna snaga sa istog plakata. Uzeli su se jer su se voleli. Vole se do dana današnjeg. Međutim, sa uzajamnom ljubavlju baš ne preteruju, ponašaju se skromno. Prvi put su se poljubili kad je njihovo prvo dete bilo već poodavno na svetu. Onda im se rodilo još dvoje dece. Stanuju u trosobnom stanu sa zajedničkim kupatilom u zgradi. Stan je mali, ali oni su u njemu srećni. Naravno, nisu navikli da tu svoju sreću pokazuju odviše upadljivo.

Omiljeno jelo druga Bozonče su šnicle sa krompirom i krastavcem. Posle dobrog i hranljivog ručka drug Bozonča voli da popije flašu piva ili dva deci belog vina. Naravno, samo kad ruča kod kuće; na poslu odlazi u fabričku menzu. Strpljivo stoji u nepreglednom redu ispred šaltera, nikog ne pretiče i ne svađa se. Sledovanje konzumira bez ostatka, ništa ne ostavlja na tanjiru. Svaki komad žile ili masnoće se u njegovom telu svari i učestvuje u regeneraciji njegove radne snage. Drug Bozonča ne preteruje sa jelom. Umesto kolača pre uzme jabuku ili drugo voće.

U slobodno vreme voli da pročita novine ili časopis, na primer *Svet*, *Socijalizam danas*, *Trudbenik*, *Bazar* a ponekad i *Mali Neven*. Nikad se neće pomiriti s time što više ne izlaze *Dečje novine*, nekad njegov omiljeni list. Knjige ne čita, nema on za to vremena. U živom sećanju mu je, međutim, ostalo nekoliko knjiga iz edicije *Lastavica* i publikacija *Naše dete* koje je jednom pročitao. Sada pak čitanje smatra dečjom igrarijom i gubljenjem vremena.

Drug Bozonča je redovan davalac krvi. Jednom je poklonio i koštanu srž.

Sadržaj njegovih želudačnih sokova je u okviru norme. Težak je sedamdeset pet kilograma, visina metar i sedamdeset pet. Sluzokoža mu je ružičasta, zubi besprekorni, stolica redovna.

Nakon posla drug Bozonča priušta sebi svakodnevni odmor. Slobodno vreme koristi za jačanje zdravlja, obrazovanje i za društveno koristan rad. Pravilan životni režim, aktivan odmor, ponekad sport ili planinarenje u svom najumerenijem obliku pomažu drugu Bozonču da jača zdravlje i svoju radnu snagu. Čvrsto zdravlje mu omogućava miran posao, bolje radne rezultate, bolje zadovoljavanje njegovih potreba i interesa.

Drug Bozonča pruža društvu svoju radnu snagu a društvo ga za to nagrađuje – brine o regeneraciji i reprodukciji njegove radne snage.

Život druga Bozonče, to je srećan, zadovoljan i radostan život i za njegovu ženu i njegovu decu – radnu snagu budućnosti.

Dušan Taragel

PREDSTAVA JE OBNAŽENI MAČ

– Pravo da vam kažem, ovde dugo niko nije bio.

Muškarac je zbunjeno stajao u vratima i gledao u pomrčinu.

– Ovdašnji nisu za ovu sobu zainteresovani, a stranci za nju valjda ne znaju. Ali zavredela bi pažnju, general je bio značajna ličnost, rođeni vojskovođa. Ali znate već kakvi su domaći, pamte pre ono loše. Ili su već i oni zaboravili. U stvari, to i nije spomen-soba, to sam je samo ja tako nazvao.

Ušao sam u prostoriju, a muškarac je nervozno počeo da zveckea ključevima.

– Sve je ovde vrlo jednostavno namešteno. Sto, stolica. Krevet. General je voleo jednostavnost. Povremeno ovamo dođem da počistim, ali predmete ne diram. Možda će general jednom da se vrati i biće mu drago da je sve onako kako je ostavio. Bio je pedant. Veliki pedant za izvršavanje naredbi.

Kroz otvorena vrata je ulazilo jasno belo svetlo, ali u sobi je bilo hladno. Stvari je pokrivalo mutni sloj prašine a malo okno iznad postelje bilo je prekriveno komadom poderane tkanine. Muškarac je dohvatio iz ugla metlu i napravio njome nekoliko pokreta. Onda se trgao; bio je u crnom odelu i kad sam ga omeo, upravo se spremao sa ženom i decom u crkvu.

– Šta je ovde pre bilo?

– Žena kaže: ostava za namirnice. Onda je ovde živio njen deda. On je podigao ovu kuću, sa svim nusprostorijama, šupom i štalom. Nakon njegove smrti sve su ispraznili, i onda je došao general. Tačnije, došli smo.

– Vi ste došli zajedno s njim?

Muškarac je možda primetio čuđenje u mome glasu ali nije pokazao zbunjenost, pre bi se reklo da se obradovao.

– Da. Bio sam vozač njegovih oklopnih kola. Znate, bila je noć i nismo imali pojma gde se nalazimo; invazija je brzo napredovala. General se plašio da ne pređemo granicu treće zemlje koja je bila neutralna i zbog toga je naredio da se zaustavi napredovanje. Sekund pre toga sam kroz periskop primetio neku tarabu, probili smo je i bili smo ovde. Bukvalno. Stali smo u bašti, iza kuće.

– Jeste li preduzeli neke posebne mere? U nekim gradovima, kažu...

– Ma ne, ni u kom slučaju. Meštani su se ujutro probudili, mi smo već bili zauzeli nekoliko važnih pozicija i to je bilo sve. Takva je bila naredba – po mogućstvu, ne dejstvovati. Posle mesec dana se politička situacija promenila. Deo ljudstva i tehnike je premešten a ostatak se morao razmestiti po kućama; nije se znalo šta će dalje biti. Tada se i general preselio ovamo pozadi, nije hteo bez potrebe da bude na očima. Naredbe su stizale u pometnji, veze su bile vrlo loše. Meštani su tvrd-